

MEIE MATS

Tallinn, Märiwahe, 17 • Nädalleht • 18 aastakäik • 1920 • Detsember, 31 • Nr. 95 (100)

AR...
LAVUS...
RAAMATUKOGU

RAHWASAADIK.

— „Massa miule pirlle tuhat rubla, aga ma seantset monookelt oma silman küll pidäda ei saa!”
— „No ja, egäs poliidika kunts põle naine tarwis loodu!”

Meri.

Henrik Saar (Jnts).

Ma armastasin merd...

Kui veri soontes lõdvalt hoovas
ja päiksepaistel higi woolas,
kui liiva peale weeres woog
ja laintes kohas tuulehoog, —
siis himustasin merd
ja karastada werd
ma ihkasin ta kaisutuses külmas...

Kui mesi vastu kallast paiskas,
seal mahul keedes üles tuiskas,
kui laine laine ära sõi,
woog wahutades woogu lõi, —
siis jumaldas merd;
ta õhutas mu werd
ja õpetas, kuis armastada ilmas...

Kui jääna hõbetas ta pind,
ehk udul õrnal ehtis end,
kui õhtu-päike kallast werd...
Oh, kudas armastasin merd?..

*

Waikinud wood ja merepind
on nii tasane, puhjas.
Pilwine taewas peegeldab end
tumedas mereweel uhas.
Lendamas mõni üksik lind,
harwa teeb mõni neist kisa...
Waikne on sõit... Ja merepind
wirwendab tasa, nii tasa...

Laewalael
pardana'al
seisab üks neiu...
Merd wiist temagi armastab.
Hellamal,
õrnemal
huulil nii hilju
tuul tema lokkisid musutab...

Kurwalt kifendab merelind...
Kas tunneb ta neiule kaasa?..
Kes teab? Mõis olla... Merepind
see wirwendab sala, nii tasa...

*

Kiire on paisuma merehuul,
kiire on woogude iha...

Ja peagi wahutab wettehuul,
turtludes ägedat wiha.
Imejõul kerkiwad laintemäed,
harjad neil kihawad wahus;
tormina heitlewad looduswäed,
alles mis uinusi rahus.

Laewa laastuna õõtsuma
sunnib wee muutunud pind...
Neiu nagu lõõb koltuma,
kramplikult tuikama rind...

*

Mere seeb meriloom-intime üles
tõstab peaga laewa
nagu ulataks taewa... —

Kumuli laew on weesüles!..
Gemal on neiu,
käes miski puu.
Kardab ta waiju...
Laine lõõb laiu —
ujub weel puu...

*

Need lained kui uni
on ununud kuri,
mis krambistand keha ja werd...
Kui waatlen ma merd,
siis soonis kui anguks, kui tarduks mul
wevi...

Ma wiiskan sind, meri!..

—o—

Õõ.

Päikse kiired kadusiwad,
õhtu täht lõi hiilgama.
Linnud pesas waikisiwad,
oma pesa otsin ma.
Taewa tähtine wõlw
õitses, kui lilledes nõlw,
taewa tütreke, kuu,
waatab, nii kahwatu.

Rahu teile, põllud, wäljad,
waimustawad karjamaad,
kus nii kergelt jalutawad
inglikeised hiilgawad.
Ehk neid me küll ei näe,
neist õnnistus on kae: —
lilledel, metsadel, ja
me unistustel ka.

Juba pöösastesse waatwad,
lindudel kas pesas soe.
Pilgu koobastesse saatwad,
kas ei sinna walu poe.
Kes õhkab waljuste,
las' uinub kohe see,
teda uinutaks seal
kuni waikind ta heal.

Ja kui hunt palju hulub,
neid nad kahetsewad ka.
Talle filmad neist siis sulub
keegi. — Jaaks nad uinuda.
Kui seal, kus õitses nurm,
tabas kedagi surm,
ingel surmatu siis
pea teise ilma wiis.

Wiljam Bleck'i järel Charles.

—o—

NALG.

Poesproosa. Henrik Saar (Ints).

Pakatas tali.

Hilistel pimetundidel tuli ta koju wabrikust, kus taoti rauda, ja kobis mööda wäänikut pehastand, nagu murdjatest ärapuretud treppi üles katuse alla oma kambri. Seal oli nii waikne, nagu mahajäetud koopas, nii waikne, et kuulis ta, kuis tuksus soonis, nagu taotaks neis rauda.

Sülitaw lörtslumi tikkis haawlitena wastu akent.

Nälg. Ta klöbistas oma kanajalalise käega aknal, wedades nokaga pörinal mööda aknaruutu, et praguneks, pudeneks ruut, saaks sisse, et nokkida, nokkida neid sooni, mis wasaral taowad.

Ja tööline nägi aknal nälja põialt, mis kui kida, kui kihw, ja nokka, ja mustawaid silmi ja ta kehas kees wapustaw wärin, nii külm, et tarretas were, mis angunes soonis, kui sült.

Pimedatest nurkadest, mustadest krohwiaukudest, lendasid laiali nahkhiired, kaswasid kokku, kui waip, laotades laiali tiibu. Ja wäike tatine lambike laua peal, kesk poissmehe ribu ja rabu, surieisurnud, kui okstewaene öitseliste tuli kesk raantset, kesk mustawaid põlenuid kända.

Ju wihises wäljas tuulekeerd. Tuul wihises, inises nälg. Nälg wingus ja kiunus ja klöbistas; ruut wärises klöbina all...

Wärihtasid jäätuse trellid. Läbi trellide paisus ta pea, mis teraw, kui surija kõrisõlm.

Tööline taganes. Tuleke lödises lambil.

Wäljas hirrus ja hirwitas tuul, hulus, kui koduta peni.

Nälg istus ju woodi jalutsis. Ja paisus ja paisus ja paisus.

—o—

Tema Alma.

Henrik Saar (Ints).

Alma. Ilus ja õrn, nagu weeroos.

Pilgul tagasihoidlikul waatleb teda noormees naabrikulast, istudes kgewusalwel ja a'ades juttu tare läwel istuwa taadiga.

Ühikeses undrukus narmenawa äärega ja paljajalu läheb Alma läbi wirtsja, astudes õieli, nagu kurg, lauta liipsma lehma.

Teda saadawad nooremehe jälgiwad silmad. Ja nagu sala solistaks selle huuled:

„Minu Alma!..“

*

Weel mõned minutid, mõned sõlmivad sõnad, mida ta kuuleb, ei kuule, ja see walges riides, nagu eha, õrna ihuga naine on tema. See, keda ta enne ihaldanud, nagu ideaali, jumaldand, nagu jumalannat, on nüüd tema omandus; ta wõib talle peale panna käe ja teha temaga, mis tahes.

Ja toonil, mil rääkis ta enne: minu raamat, minu kuub, minu wiul, räägib ta nüüd:

„Minu Alma.“

*

Alma. Nagu ummuses kuiwand õun on ta weel; täis korisusid wajund nagu. Tema hääles ei ole enam seda laulwat wiit, seda lämmitab näljajurdiin.

Ja kui ta mees hilja koju tuleb, nagu õowaim, nagu torm laanel kaswawa kase kallale, nutab ta ja tema näbrastand ihu wabiseb elukülmaft.

Ei ole ta enam mehele pühadus, ei lausu see enam täis armu:

„Minu Alma!..“

—o—

Orjatüdrukukene

A. J. Sarejowi lapsepõlwe mälestustest, Wenemaa orjaa'ast.

Mäletan, meie elasime Tambowis, Pakrowski uulitsas ühe noore, läbikukkunud mõisniku majas.

„Sina,“ kinnitas mulle isa, „ära ärberitse jookse, seal elab peremees. Ja kui sa kisa wõinuttu kuuled, istu toas ja õpi katekismust. Et ja kõik käsud peast tead, nagu wiis sõrme! Mõistad?“

Aga niipea, kui isa ametisse läks — ta oli kooliõpetaja — jooksin ma ärberitaha aeda. Seal leidsin ma tihti kuue- kuni seitsmeteistkümmene aastase orjatüdrukukese eest, alati paljajalu, takuses sargis ja lühikeses kõrtsikus. Ta oli pika kaswuga ja mustade kurbade silmadega.

Tihtipuhku olid tema riided tükati katki rebitud ja kohkudes nägin ma ta ihul siniseid ja punaseid jutte.

„Kas sind nii walusasti peksetakse?“ küsisin mina.

Dun'ka — nii hüüdsid teda kõik — waatas kartlikult ringi ja, kui ta peremeest ärberis ei olnud, wiis mind tuppja ja näitas nurkades wedelewate witsakimpude peale.

„Kas sina nii nutad ja kisedad?“ küsisin ma, kõike seda metsikult juba aimates, weel.

„Aga kes siis? Meie oleme ju ainult kahekesi... Mina olen herrast ära ostetud. Wõib kõik teha!..“

Minu kaastundmuse pisarad leidsid tema üksikus õnnetus hinges wastukaja. Ta paitas ja suudles mind ning rääkis, kui halb temal „herra“ juures on. Kõik selg ja jalasääred olid tal pekstust wercarmijäi täis.

Kõik rääkisid tol ajal wabaduseft, mida rahwas igatfufega ootas. Wastuhakkamised mõisnikkudele läksid ikka sagedamaks, jookfikute arw, kes oma isandate juureft ära olid põgenenud, suurenes, ja neist jutustati kõikfugu lugufi.

Weel hästi mäletan ma seda päewa, mil ma Dun'kat wiimast korda nägin... Mina tuln sup-

Iemast tagasi ja hüppasin hoovikoerakesega, kes minuga igal pool kaasas käis, wallatades uulitsal. Korruga panin ma tähele, et putkamees — nii hüüti uulitsanurkadel puust putkades olewaid linna wahajisiid — ühes Dun'ka isandaga ikka ühe maja juurest teise juurde tõttas.

Ka mitu teekäiat ruttasid Pokrowski uulitsa aia juurde.

„Siin ta peab olema! Kohtumähe aeda ta kadus! Kuhugile ta ei pääsenud!“ kõlasid hüüded tagaajamise tuhinas.

„Jooksis naabri aeda, läks jookstes üle uulitsa.“ seletas Dun'ka omanik, kes kõige enam äritatud oli. „Mina ise kannul. Korruga kadus aga nurga taha!..“

„Kuhu ta pääseb? Kui peitiski kuhugile ära... Hei, poisid!“ hüüdis putkamees. „Jookske aedu ja uulitsaid mööda. Laske üle aia!.. Otsige igal pool jooksjikut-tüdrukut. Ruttu!.. Meie käest ta ei pääse!“

Nagu werekoerte kari, panid mudilased jooksu — wõib olla jamaajugused orjalapsed — täiesti selle jahti õigluse sisse uskudes. Mina aga wari- sefin hirmul paigal, ma teadsin keda taga aetakse ja mis õnnetut, mulle nii lähedat, tüdrukukest ootab.

Kuid peagi kiskus ka mind uudishimu kaasa. Ma jooksin ühes hulgaga ja palusin ise endamisi, et Dun'kat mitte kätte ei saadaks. Oh, see jooksmine, kihutamine, see jaht inimese peale, see ei kao mu meelest!..

Ma sain esimest korda oma ligimese hädast aru.

Ja wanad ja noored jooksid uulitsast uulitsasse ning kaagutasid aina, kus keegi jooksjikut olla näinud, kes aias pööstastes, kes majade wahel, kes linna walli ääres.

Ma juhtusin isa ette. Isa käskis mind koju minna ja kui ma teda kuulata ei tahtnud, andis mulle wõmmi kuklasse.

Ärewuses ja nuttes läksin ma koju.

„Tuleks ometi wabadus!“ ohkas ema tase- kesti, waikis aga, kui isa pahast nägu nägi.

Tunni wõi paari pärast tuli ka Dun'ka omanik tagasi, kuid ükski jooksjikut ei leitud.

Ma ei läbenud toas istuda... Pärast lõunat läksin aeda. Mõttesewajunult kõndisin ma tase- musta- ja punaste sõstrate wahelisel kõnniteel. Korruga jooksis koer rõõmsalt sabaliputades ühe sõstrapõõsa juurde.

Ma jahmatasin. Minu see teine Dun'ka hi-

Elufuru putka.

Suurel tsariaegsel rahuajal!

Dramaatiline katkend. Henrik Saar (Ints.)

Ohtu.

Kude=tädi (laulab):

Nüüd paistab meile kaunisti,

See koidutäht nii selgesti...

Prits, (tema noorem poeg) kratsib woodis küüntega ihu.

Kude=tädi: Ära nüüd ihu weriseks kisu. Kole kuulata... ikka rõhwa... rõhwa... Wärin käib kehast läbi.

Prits: Mis ma teen siis, ihu sügeleb nii et... eeh! (Kratsib edasi).

Kude=tädi: Sa kitud kärnad pealt ära, sedawiisi ei kao nad sul kunagi ära. A'ad küüne wiha sisse — lähwad weel hullemaks.

Prits: Ja kui sa ühest kohast sügad, siis hakkab teiselt kohalt ka sügefema. (Õõrub selga wastu woodi äärt.)

Kude=tädi: Ära nüüd aset ära ja si. Wast mõni tuleb.

Prits: Kurat, see piase ei mädane ka üks- kord wälja, muud kui walutab ja kaswab. Kurat teab, kui suureks ta wiimaks lähleb.

Kude=tädi: Ära wannu, siis ei saa sa kunagi terweks. Sellepärast nad sul ei kao, et sa wannud.

Prits: Jah, sellepärast. Ihu on must.

Kude=tädi: Jah, kust sa seda sauna nüüd saad. Kui sui tuleb, küll siis mustuse jões pealt maha pesed. Mina ka ei ole poolel aastal sauna saanud, aga miks mul ei ole?

Prits: Kust mina tean!

Kude=tädi: Sellepärast, et ma kunagi kurja ei wannu, wandumiseft tulewad haigused.

Prits: Jaah... Sina oled ära harjunud.

Kude=tädi: Haigusega mõni araharjuda saab. Siis wõiks mõni surmaga ka ära harjuda.

Prits: Kas sul siis sugugi süüdikaid ei ole olnud?

Kude=tädi: Kui wäike tüdrukukene olen, sinu taoline, ikka olid. Aga mina ei küünistanud nii ja süüdikud kadusid ruttu.

Prits: Ei wõi ju wäljakannatada. Nad süge- lewad hangesti.

Haamer, (majaperemees,) tuleb sisse.

Kude-tädi: Jah, korter on hea, peremehe herra.

Haamer: Wõi kui sa ise ei wiitsi oma külaliste järele walwata, siis wõin ma ju ka selleks teenija wõtta, kuid ma pean siis paar rubla üürile juurde lisama.

Kude-tädi: Pai herra. Hoolega waatan järele. Kõik külalised saadan hoowist ise wälja. Tea, kes see lojus siis oli. Wast mõni joodik kusaqilt.

Haamer: Küll te ise teate, misjugune joodik see oli. Wõi käib neid siin niipalju, et enam mahti ei saa kõiki tähelegi panna.

Kude-tädi: Ei, ei pai herrakene. Eila ainult kaks käisid. Mõlemad olid targad.

Haamer: Aga mitte neli? Ja üks oli täis kui tarakan. See, kes selle Bettyga oli. Ära juba mulle waleta. Küll mul kõogitüdruk mahti peab.

Ants, (Kude-tädi wanem poeg, astub sisse): Tere, Haamer.

Haamer: Ja — jah. Waat', ma räägin praegu, kui sina Ants mitte jeda kõike ei kirjutaks, mis ma käsen, siis ei oleks sinu emal siin ka mitte nii wäikest kodu. Sa ju tead, et ma roppust ei talli.

Ants: Teie olete aumees, herra Haamer.

Haamer: Sina oled nutikas poisj. See oli hea, et sa seni nende punaste pigimütsikandjate leeris olid nüüd tead sa nendest palju westata. Rahameeste eest on ikka ausam seista.

Ants: Mis teha. Pead püüdma, kui süüa tahjad.

Haamer: Ära nii räägi. Mis lähwad need keldri elanikud sul korda? Näe, nende leht pandi kinni.

Ants: Jah, seep see asi oli.

Haamer: Ma ei laida sugugi, et sa enne nende „krattide“ juures olid. Sa said kõik nende nõud ja plaanid teada. Nüüd muud kui maalime seina peale. Jga salakuulaja teeb nii. Enne mängib ise kaasa, siis korruga... tule Juku poole!

Ants: Nii ta on... Kas teate, mul on suured paljastused ees, ühte asja on veel teada tarwis. Ja selleks kulub rublat paar raha. Wõiksite wast mulle kuidagi lainata.

Haamer: Mitte kuidagi. Niipalju kui waba raha oli, saatsin pojale Sweitzi. Tal läheb seal igapäewane ülespidamine 5 rubla maksma, mõtle, see suur raha kulu. Ja mis kodus on, sellele on ka juba peale kirjutatud, kuhu ta peab kaduma. Aga ma pean nüüd minema. (Pöörab ümber.) Minu aeg on kole kallis.

Kude-tädi: Jumalaga, peremees, hra Haamer.

Ants: Head terwist.

Haamer (Antsu poole): Aga anna sa neile punastele särudele, et nad saawad. Meie leht juba ei kängu, uulitsale minemist sul ei tule, meil ju raha on. (Ja Kude-tädi poole): Ja sina waata paremini järele, et pahandust ei tule. (Ära.)

Ants: Mida sa pead paremini ettewaatama.

Kude-tädi: Ah, Betty tõi eila ühe joodiku siia, see oli trepi täis oksendanud. Tea, kust Betty selle risu korjas, kui ta siia tuleb, küll ma ta käpile wõtan.

(Waikus.)

Ants: Ema kas sul raha on?

Kude-tädi: Kas sul tarwis on wõi?

Ants: Jah.

Kude-tädi: Natukene on. Minewal nädalal pani peremees rubla üüri juurde, ütles et keegi oli selle toa eest 12 rbl. pakkunud. Aga tema ei annud. Ta wõtwat meilt parem 10 rbl. Tal olla hea süda, meid ei lastawat mujal nii elada. Siin olla waikne nurk. (Ohkab.) Jah, üks ta ole.

Ants: Anna mulle üks rubla, kui saan toon tagasi.

Kude-tädi: Wõta ise kapist. 75 kop. mul jäebki siis wast weel.

Ants: Kas Pritsu paise juba mädanema lõonud?

Kude-tädi: Ei. Kaswab ikka weel. Kuule Prits, kas sa magad?.. Magab jah teine. Kolas uulitsal jiaajani, nüüd wäsinud... Sa hakka ka minema, wast mõni tuleb juba. Poed pannakse juba kinni, kell on kaheksa.

Ants: Jah, ma lähen peale. Nägemiseni. (Suudleb emat otsa ette.)

Prits. (Ärkab üles.) Ai! (Ähib.)

Kude-tädi: Mis sul wiga.

Prits: Kirp läks kõrwa sisse.

Kude-tädi: Ära siis kõrwa uurista. Ma lasen wett natuke kõrwa sisse ja wõta ta juukstega wälja... Sina Ants mine peale, wast juhtud mõnele wastu, lööwad kartma, arwawad, et salapolitsej on.

Ants ära.

Prits pöörab ähkides külje peale.

Kude-tädi (wõtab kapi pealt toobist wett suhu, walab Pritsule kõrwa sisse ja lasseb oma juuksed kõrwa; tõmbab siis juuksed tagasi wälja): Kas tuli wälja?

Prits (pöörab kõrwa alla): Ei, ikka alles.

Kude-tädi. (Walab uuesti ja nokerdab.) Näe, kus ta raibe on (paneab pliida nurga peale ja tapab ära. Tullakse.) Mine ja Prits woodi alla. Wõta palitu kah.

—o—

Heategija.

— „Teil ei pruugiks sugugi minu wastu nii uhke olla. Ma wõin teile 100.000 marka silmapilkset ja waewata teenistust anda.“

— „Minule? Teie?“

— „Ja waadake, teil on tütar, kes 500.000 marka kaasawara saab?“

— „Seda küll. Aga mis siis?“

— „Ma wõtaksin ta 400.000 marga eest ära!“

— Sarwik. —

—o—

Geenius.

— Sarwik. —

Ma ei saa tõesti aru, mis neil on, minu omaksetel ja tuttawatel. Nad on wiimasel ajal nii imelikuks läinud, käiwad minuga ümber, kui lapsega, toonitawad kõike järele, mis ma iganes ütlen. Isekeskis aga, nagu ma tähele pannud olen, waatawad kahetsewa pilguga minu poole ja kõigitawad päid, selle juures midagi sofistades.

Kõik see hakkas peale tostsaadik, kui ma oma geniaalse ülesleidusega esineisin, mille abil ma kõik teie mõtted ära lugeda wõin. — Mis? Ka teie teete kahjatsewa näoilme. Teie ei usu nähtawasti. Palun, astuge minu juurde sisse, ja ma annan teile kohe ümberlukkamata tõenduse.

Äsi on ju kaunis lihtne. Ma hakkasin omi otsimisi ja katseid sel põhjal, et inimese peaajus, tema omaniku mõtlemise, ehk üleüldse waimlise töö ajal teatawad funktsioonid sünniwad. Sealt tekiwad omakorda teatawad närwide wibratsioonid, eks ole? Ja minu otsimiste tagajärjeks oli, et ma aparaadi konstrueerisin, mis samale printsiibile on rajatud, kui fonograaf. Nimelt, kirjutab wäga õrn ja tundeline aparaat, järeldatutawa isiku käes olles, ja ainult minule tunnud wiisil töötama pandust, niisama tundelisele platele iseäraliste märkidega kõik selle isiku salajamad mõtted ülesse.

Ma olin isegi üllatatud oma leidusest, sest see kindlustas mulle nime ja kuulsuse.

Teisiti aga waatawad asja peale mind ümbritsejad, piiratud mõistusega inimesed. Nad ei usu minuusse, kuid mis teha, see on juba kord kõige geeniusete saatus, et neid käesolew põlw ei tunnista.

Ei ole ju ilmas sentajani veel tähtsamat ülesleidust tehtud kui seda minu oma on. — Kas saab tulewikus (tänu minule!) veel naine meest nina-pidi wedada? Kas saab mees omakorda ilmsüüta tütarlast petta, teda ära wõtta lubades? Kas saab veel mõni Jeruusalema kodanik naitusel wabariigi finansistil waluita spekulatsioonid ehk mõne teise operatsiooniga istekohakest mustaks määrida? Ühefõnaga, on's weel mõeldawad wale ja wargus, kui igauks teie mõtted ära lugeda wõib? Arusaadaw, ei! Tähendab, maailm saab iseeneest wooruslikuks, ja mis on olnud kõigi aegade paremate meeste ideaalid ja püüded, kui mitte ilma ausaks ja wooruslikuks teha!

Olen siiski kindel, et juba tulewane põsi mulle hümnusi laulab ja kõigewähematki küla ei ole, kus minu ausammas raevoja esist ehk selle puudusel turuplatši ei ehil! Praegune põlw aga, kui kuri ja silmakirjalik ta on! Seda sain ma oma ülesleiduse kõige esimesel katsumisel tunda. Muidugi kaowad need pahed, niipea kui minu leidus laialisemat tutwust on wõitnud.

Esimese katse tegin ma oma teenija, see tähendab mitte oma, waid perenaise teenija kallal, kes ka minu putkat hommikuti korda seab.

— „Waadake, Marie,“ ütlesin ma, „seda too-
sikest, kas ta ei ole kena?“ Selle juures litsusin ma tafakesti mehhanismuse käima ja andsin aparaadi katsealuse kätte.

— „No mis kenä ta jis om? Toos nigu toos. Kõlbas wast kohwi sisse panna, kui nooreärra ütskõrd jõwwas“ endäle kah kohwi muretsejä. Wu-
siseb tõe nigu natuke seeft, muud midägi.“

Marie waatles weel natuke aega minu kallimat warandust ja andis ta siis hooletumalt mulle tagasi.

Waewalt jõudsin ma ära oodata, kuni ta kraamimise lõpetas ja toast wälja astus. Rutuga awasin ma aparaadi ja hakkasin läbi suurendawa klaasi salamärkisi uurima. Ma lugesin:

... Kae mul õge opmanni ... esi suur miis ja mängib weel kiksuguste toosega... No mes ma siin pia nägema ... et wast kah toda oles, ei tõnekord mõne kopka sannaraha annas, ei ... wiskab sulle paar marki ... ole tenulik päälegi... Rojo niisuke ... aga nooreärra taht' iin ja takan olla... neh, ja mait ... ja nüid weel wanainemine wahj nigu esjanda narr tõse tembutusi ... püspütsik ... esi ku koolnu wares...

Edasi ei saanud enam aru. Ma ei uskunud omi silmi. Olid need siis tõesti Marie mõtted, kes, ehk küll natuke isemeelne, kuid siiski ikka wäga wiisakas minu wastu oli olnud, ikka ja alati „aolikoks nooreärraks“ nimetanud. Oh seda kurjust!

Läksin oma kõige parema sõbra juure. See walmistas ennast wiimasel ajal eksamite wastu, ja ka nüüd leidisin ma teda teadusliku töö kallalt.

„Koh, mis head kuulub?“ küsis ta peale wastastikuse sooja terwituse: „Wäga ilus, et tulid waatama. Üksluine tuupimine tüütab ära, ja päris“ mõnus on kah wahete mõnusat juttu ajada.“

Rääkijime ühest ja teisest. Muu seas jutustasin ma sõbrale ka oma juurest ülesleidusest ja selle tähtsust tulewikus. Ta waatas weidi ironiseeriwalt mu pääle, kui ma, pealtnäha, lihtsa tootfarnase aparaadi nähtawale tõin ja temale andsin. Wõttis kätte, takseeris seda igast küljest, ümises midagi oma ette ja pani ta wiimaks lauale.

— „Et sul kahtlusi ei tekiks minu masina kohta, selleks loen sulle kohe su wiimased mõtted ette!“ ütlesin ma ja hakkasin platet wõiduroomsalt wälja wõtma.

Sõber nagu löi weidi kohkuma, kuid ütles siiski naeratades:

„No eks me näe!“

Ta mõtted käisid järgmiselt:

... Jälle üks „Perpetuum mobile“ wäljamõt-
leja tüüpus ... arwab õige lollid leidnud olewat, keda uskuma panna, nagu wõiks tema tühi kolu ka midagi üles leida ... tehku ka minu wiisi tööd, ärgu jampsigu ... ise päewawaras, tuleb weel teist segama ... loeb ennast suureks sõbraks ... uft on ka weidi piinlik näidata ... la! tolkneb ... lolle peab ju ka ilmas olema ... ega targemad muidu elada saa...

Wist olin ma neid ridu lugeses Jurnukahwa-
tuks muutunud, sest sõber küsis ehmatanult:

„Mis sul wiga on? Mis sa seal lugesid?“

— „Ei midagi... Ma näen siiski, et olen
eksinud... Ma... ma olen lihtsalt kurb, et kõik
mu töö asjata on olnud, — mu aparaat ei tööta.“

Seal hakkas ta suure häälega naerma, pafsu-
tas mu õlale ja ütles:

„Ära siis sellepärast meelt heida, — ükskord
ei õnnestanud, küll teine kord õnnestab. Kui aega
saad, astu aga jälle sisse, olen ikka rõõmus sind
näha!“

Tormasin hingetult välja. — Ka sina Brutus!
Seda ei oleks ma oma paremast sõbrast kunagi
uskunud.

Aga noh, mul on weel sõber, kes mulle ikka
truu on, kes mind tõsiselt armastab. Tema ei
mõtle juba kunagi pahasti mu üle, ta on ikka
awalik.

Panin uue plate sisse ja sammusin sinna, kuit
oma hingele troosti lootsin leida, — oma kõige-
kallima, oma filmaterakese Frieda poole. Oh, kui
teie teda tunnek! Kui armas, kui heles ja ikka
minu wastu oli olnud. Neid magusaid sõnu ja kal-
listusi, millega ta mind üliõnnelikuks oli teinud,
ei jõuaks ka kõige parem arweametnik üles lugeda!
Kuid kahjuks, teie teda ju ei tunne.

Nii siis astusin, õigemini lendasin, kõige roo-
silistema lootustega oma armjama poole. Ta oli
nii ütlemata kena sel päewal. Pikad pakjud juuk-
sed olid lahki kammitud ja ümbritsejaid raskete tu-
medate lainetena teda ennast, katsid ka terwet ku-
schetti. Ta lamas luulelikus helesinises hommiku-
kleidis, awatlewas poosis, lehitsedes romaani.

— „Sina Karl!“ hüüdis ta natuke imestanult,
kui ma sisse astusin.

— „Ei oodanud sa mind! Pean ma ehk ta-
gasti minema?“ küsisin ma, tema toonist weidi haa-
watuna.

— „Oh ei, miks sa nüüd nii räägid. Sa tead
ju, oled mulle alati oodatud külaline. Ole hea,
istu!“

Istusin. Frieda oli väga lahke, koguni armas
minu wastu, kuid weidi kärjitu, tihti kella peale
pilku heites.

— „Pead sa ehk kuhugi minema, mu kallim?“
pärisin ma.

— „Ja, weerand tunni pärast lähen ma arsti
juure, — ma ei ole päris terve.“

— „Tingimata mine, see oleks ju kole, kui sul
midagi tõsisemat juhtuks. Mh... jah... Aga kuidas
meeldib sulle see mänguajake? Ma leidsin ta
uulitsalt.“ Nende sõnadega ulatasin ma temale oma
aparaadi.

Ta pööras seda paar korda oma peenikeste
sõrmede wahell, mängis, nagu käega tema ras-
kust kaaludes, ja wiskas ta siis minu rüppe, selle
juures kaunis kuiwalt sõnades:

— „Päris kena leidus, kuid ma ei tea, milleks
ta hea võib olla. Hoiat alles, ehk tuleb kunagi las-
tele tarwis!“

Ja waatas jälle kella.

„Tahad wist wäljaminekuks riidesse panna,“
mõtlesin ma ja tegin minekut. Lahkumiseks suud-
les ta mind õrnasti ja palus pea jälle igawust
lahutama tulla. Ta igatsawat nii wäga mu jä-
reie, kahjuks aga täna see õnnetu tohtrileminek,
pole aega.

Aruaadama kärjitusel hakkasin ma kodu
märgikesi uurima, mida minu kallikese mõttelend
platele oli wajutanud.

Kuid mis see on? Mu süda kipub seisma
jääma, ma nõrken... Appi!

Aparaat oli üles märkinud:

... ma igawene tola... pidin küll pimedusega
löödud olema, kui sellel Iontrusel lubasin enesele
ligineda... istub ja wahib siin, nagu teda kellegile
tarwis oleks... kujutab wist ette, et on arawõit-
mata rüütel... paskräastas niisugune... iga mi-
nut võib Arthur tulla... ja siis... oh, ma õnnetu...
annaks sandile wiis marka, kui keegi teda siit ko-
ristaks... wah! tema leidust... leidis tühja kon-
serwitoosi, ole lahke, imesta... piüi, ja lammas...
kui ta weel 10 minutit istub, wiskan ta välja... .

Järgnesid mõned punktid, ja — plate oli lõp-
penud... .

Ka minu energia on lõppenud. Milleks elada
peale nii suurte pettumuste? Ei ole mõtet. Kui
olin wiimaks plate läbi lugenud, oli mu esimene
soow — surra. Kuid seal kerkis mu eite uus siht,
ja ma küüsin eneselt:

„Tahad sa ise surra, peab siis ka terve ini-
mesesugu sinu wäikluse all kannatama? Peab ka
sinu ülesleidusel nii hase, kuulsusetta lõpp olema?“

Ei, seda ma ei taha! Ehk küll oma kannä-
tuste läbi, siiski tahan ma kõiki teisi õnnelikuks
teha!..

Nüüd hakkab ka see siht kaduma. Inimesed
oma rumaluses ei usu mind, minu ülesleiduse üle
tehakse paha nalja. Mind peetakse kruwide poolest
nõrgaks. Ütelge, millele pean ma weel elama?

Aga siiski, ma loodan. Kui hästi läheb, siis...
siis... noh teate isegi, mis minu siht saab.

—o—

Kui kurfs langeb... .

Kolm preilikest sõidawad maalt, peale kor-
jandust wigastatud sõdurite heaks, tagasi Tallinna.
Wagunis ütleb üks preilidest oma kaaslastele:

„Kui peaks leiduma nii lahke herra, kes
ohwerdaks minu karpi tuhat marka, mina annas
end temale!..“

„Noh, tuhat marka... Mina oleks ka wii-
sajaga nõus...“ — arwas teine neist.

„Kui keegi leiduks, oleks mina ka kolme-
sajaga rahul...“ — ütles kolmas.

Keegi päewawaras, kes ülewal lae all pikutas,
keerab teise külje ja sõnab:

„Preilid, preilid! Kui asi kolme marga peale
läheb, siis äratage mind üles!“

W. Morse.

WAMPIRI JÕULUKINK.

Sõja ajal rikkaks läinud marodöör:
 „Ah, sa oled wigastatud sõdur? Säh sulle siis
 tubli jõulukink ... võib olla tuleb sul veel kunagi
 waenlase wastu minna!“

Mis jumalikis lõbu.

— „Kas tead, niisugust põhjamaa ööd, mis ter-
 velt pool aastat kestab, ei tahaks ma küll miski
 hinna eest üle elada!“

— „Aga mõtle selle peale, armas sõber, mis-

luguse mõnutundega võid ja seal õhtul oma võ-
 lauskujale öelda: „Tulge õige hõnne hõnnikul,
 mu kallist!“

— Sarvik. —

Gori joonistus.

KUDAS KEEGI ARU SAAB.

— „No, Piider, oled kuulnu koa, et miu poig ka Riigikogusse om walitu!“

— So oh!... Mobilatsist pääsis tõine õnnelikult ära, aga nüid kukkus ikki sisse... Jah, mis sa tiid ära selle ilmaeluga!“

Kahtlane troofi.

— „Saad ja mind ikka endiselt armastama, Karl? Kui ma, näituseks, terveks aastaks wõõr-
le jään, kas ei unusta ja mind wiimati?“

— „Aga kallis Elja, kuidas wõid ja nitwiti mõ-
telda! Mida kauem ja ära oled, seda kallimaks ja
mulle lähjed!“

— Sarvik. —

Algupäraline mõte.

Mih. Jagomit. (P. pois.)

Algupärane mõte on sama hea kui rahagi. Mis? Teie ei usu? Ohoo! Lubage, teen teile kohe selgeks. Jutustan selleks väikse loo, oma juhtumistest väljamaal, aastal 1909.

Kusagil ilmasinnas viibides lõppes mu raha otsa, arusaadavalt ka tutvused, sest ilma raha või hea ärimõteta ei hooli sinust keegi, olgu sul kolmekuune nälg või paartosiinat plektüüfusi krae wahel.

Üks ta puha.

No mul oli ometi toa eest ette maksetud, ja mõisin end rahulikult nii sirgele sirutada, kui ruum lubas. Väljaminekiseks lusti ka ei olnud, arusaadav, kui sul parem- ja pahem-tasku tühjad, põuetasku aga veel tühjem kui eelmised kaks kokku. Niisugusel korral lõpeb iga lust peale wandumise.

Hm. Neetud, neetud, neetud.

Wõib öelda, et päris häbematalt wandusin, kuni kurk kuiwaks läks ja ma käpakile woodi alla foodawee pudeli järgi roomasin. Jõin paar suutäit ja püüdsin asjalikuks saada, oli ju wiimane aeg, sest lõunajõök oli juba hiljaks jäänud. Paastumiseks aga tühja kõhuga suuremat lusti ei ole.

Kraamisin kõik võimalikud mõtted kokku. Näwid katkesid, sõlminesid, argnesid. Wälimine peakuju oli muutunud, nagu tahaks ta oma programmitiga walimistele minna. Mõõda läks tund, teine — aga kes otsib see leiab. — Kui jõhwi peal kolm tundi mõõda oli, tabasin ma mõtte!.. Tõusin üles sünnitufe waewast, mul oli otsaes muhk, särgekaelus kärisenud ja süda wärises, kui kuuekümnne kuuekordse maja lipuwarras; ma kartsin tõsiselt, et minestusesse langen, kuid, tänatud, ei juhtunud midagi sellejarnast. Peaasi: mõte oli algupäraline, ärilik ja ameerikalik.

Et mul juba, nagu ma ütlesin, lõuna hiljaks oli jäänud, ei olnud püsi toas olla waid tabasin tegewusse astuda. Panin selleks riide.

Kui ma tõstetoolis 17. maja korda alla wurasin, tähendas toolijuht, wa tubli ihnuskael:

„Te näite ärewuses olema?“

Oli tal aga peenike nina.

„Ja!“ wastasin mina. „Mul on ärimõte.“

„Hm, raske?“

„Raske!“

„Teil ei ole dollaripaberit ega tutwusi?“

„Ei!“

„Kas teate, minge Herra Edward Kiplingi juurde, tema tarwitab hea raha eest julgeid ärimõtteid. Teie jääte muidugi äriosanikuks. Soowituse eest aga makstate mulle 2 protsenti puhtastkasust. Eks?“

Hm 2 prots., kuid hea soowituse eest...

„Ja muidugi, muidugi.“

„Edward Kipling elab-Building street 113/47!“

„Oh! Aga see on wõimata kaugele, mul käib üle jõu õhuraudteed tarwitada!“

„Kui mulle veel 2 prots. lubate, laenan teile 10 dollari.“

„Muidugi, ma olen nõus!“

„Wõib olla, tahate ka oma saapaid ära lasta puhastada?“

„Ja, heameelega maksaksin selle eest 2 protsenti!“

„Ehk tahate lõunat süüa?“

„Ja 4 protsenti.“

Sain tema käest 40 dollari, lubades selle eest oma mõtte puhtastkasust 10 prots., kui mõte tõesti ärilik on, wastasel puhul pidin ma aga wõla, kui harilik, ära tasuma. Andsin selle peale tunnistuse oma allkirjaga. Wast mõtlete, et 10 prots. palju on lubada? Ma ei lase end mitte „aneks püüda“. Rehkendasin ainult oma mõttele 40 rohelist paberit juurde, mis mulle praegu väga hädasti tarwis olid.

Läksin ka herra Edward Kiplingi juurde kõige üleannetumas äri mõttes. Teener, kes mind teatas, laskis kaunis halwaksapanewa pilgu üle mu wiisid umbriku, kuid mu julge väljaastumine mõjus sedawõrd, et mind kohe kabinetit paluti.

Herra Kipling, läbipaistmata näol rasked kortsub, istus suure kirjutuslaua ääres. Minu sisseastumisel pööras pead ja küsis mis waja.

Muigasid üleolewalt endamisi.

„Herra Kipling, mul on ärimõte, väga algupärane ja ärilik!“

Kiplingi näost läks wari üle.

„Lubage waadata, ma ostan ta ära!“

„Ma ei müü, soowiksin ettewõttes tegewaks jääda!“ wastasin tõsiselt.

„Hm!“

„Mis te mõtlete, ma ei loobise teda ometi mitte wälja. Kõige pealt olen veel lõunat söömata. Mul peab ometi teatud kindlustus olema teie amehelikuse peale. Kas tahate mulle selle anda?“

„Dollaripaberite näol?“

„Ja!“

„Lubate mulle 5 protsenti puhtastkasust, annate selle peale allkirja?“

„Muidugi!“ Andsin talle selle.

Suurest sahtlist wõttis isand Kipling 50 dollari ja andis mulle.

„Hm, müüd wast ehk awaldate mõtte,“ huwitles tema.

„Miks ei!“ hiritasin mina. „Kas ei ole see mõte tore, mida praegu teie juures proowisin?“

„Lubage aru saada?“ küsis Kipling.

„Waadake,“ ütlesin mina. „Mõte oli teil rahka kätte saada 5 protsenti puhtastkasust lubades. Kulusid ei olnud ja 50 dollari on kõik puhaskasu, millest teile 5 prots. kui teie oja wälja maksan. Siin on raha!“

Kipling ei liigutanud karwa otsagi.

„Ma arwan, meie oleme taja!“ ütlesin ma uuesti.

Kipling seisis jõhwi peal ühe minuti, algas siis pikkamisi:

„Teie mõte on nii imestamisväärt peenike, et ma ei häbene, et end ninapidi wedada lasksin. Tahaksin ainult, et teie oma mõtet ka James Grosfi juures proovikssite. Siin on tema aadress!“

Muidugi oli mulle väga meele järgi, et mind jälle soovitati. Tahkusin Kiplingi juurest ja läksin Grosfi juurde. Mõte mul vedas.

Mind juhatas Grosf, juhatajad teised herrad, kelle juurde eelmised juhatajad. Käisin paari ajalehetoimetaja pool, reklaami mõttes. Tegin töstetooli juhiga asja klaariks. Wanamees vihastas esiteks, leppis aga kui ameeriklane olukorraga, mis ju arusaadaw oli.

Kui omas toakeses tagasi olin, oli mul 1600 dollari

Maadake nüüd.

Nüüd, kus mul raha oli, ei heitnud ma mitte magama, nüüd võisin ma midagi äri alata. Ja kas teate, teisel päeval juba awasin ma „mõtete vastu kinnitamise“ kontori. Ja mul läks. Tulid kõik eilased herrad Grosfid, Kiplingid ja mitmed teised. Olid selle eest ju ajalehetoimetajad hoolt kannud. Mõtjin paar nädalat ülesandmisi vastu.

Ma sain raha. Palju raha. Mõte!

Siis aga ühel päeval lasksin jalga. Jälle mõte.

Usute nüüd, et hea mõte enam väärt on kui raha?

Ja praegune jutustus?

Kah mõte. Hm!

—o—

„Tõsiduse puudumine“.

(„Kaja“ nr. 255.)

Oh, wõta kriit ja seina peal' tee risti! —

54.000 Eestis kommunisti!

Wõi tehaks waid sensatsiooni,

et anda „Meie Matsil“ fooni

ei kardeta et põhitooni

wõiks läbi sooni...

Oh, armas „Kaja“ — mis nüüd armas...

kaastundmusest see sõna salwas —

mis sind nii eksiteele wiiv?

Wõi oled tõesti nii naiiw,

et usud et 97 tuhat need

on puha hallid parunid,

kes angeldusest üles kaswand

ja samagonni müügist raswand?

Oh, ei! Et saite hääli pole ime,

kui leidub mass, mis alles pime,

mis eila sotsel wõimu löi,

sai petta, teile hääled tõi,

kuid homme kui teist petta saab —

ka kommuniste hääletab. — is.

* * *

*

Ekraankiri.

A. Awertschenko järgi W. Morse.

Eestis on palju töid kirja alal ilmunud: ilukiri, kiiskiri, ümarkiri, masinkiri jne., aga ekraankirja üle ei ole veel juttu tehtud. Lugesin korra ajalehest, et Eesti kinotööstus kawatsetakse laiemale jalale leada ja mitmed wäljamaa kuulsused on soowi awaldanud endid Eesti üleswõtetes pildistada lasta. Et ka mina ennast kino suhtes asjatundlikuks loen (kain iga pühapäewa õhtul kinos), siis tahan siin mõned näpunäited ses suhtes teha.

Mõned tehnilised juhatused.

Streenaariks nimetakse näitend, mida teatris ei saa lawastada ja raske seda teha kinos. Tema ei tohi pikemaid seletusi sisaldada, milles stenaar waga elektriühisuste wõlaarweid meelde tuletab. Ta seisab ainult sbestidest koos, mis peaasjalikul käte, jalgade ja kehaga saamad täidetud. Kirjutada, näituseks, et näitleja surnud ämmast mõtleb, ei wõi, sest et seda ekraanil ei saa kujutada, ka kõige imestusläratawa tehnika abil. Kätega sarnaseid asju näidata ei oska mitte kõik ja katsetest ses suhtes aga wõiwad pildiwaatajad kahemõtteliselt aru saada. Kõik näitend jaguneb meetriteks. Kõik teised jagunenised liitrite ehk grammide peale ei ole lubatud. Kangelane peab teatud meetrite arwu jooksul armastama, selle sama ajal petma ja ülejäänud meetritest peab temale oma patuse elu lõpetamiseks jatkuma.

Draama stenaar.

„Saatusline kiring“.

Pealkirja wõib muuta: „Hirmu kütkes ehk needud saal“, wõib ka lihtsalt „Widewik“.

Tänaw. Läheb üks inimene, läheb teine inimene, läheb kolmas inimene. Wõib wahetada steeniga Halleri maja juures. Haller pikutab sohwal ja suitsetab kallist sigarit. Tuleb sisse teener ja seletab kättega, et Halleri soowib näha naisterahwas, keda Haller noorelt armastanud. Haller nikutab pead selle märgiks, et panka peab sõitma waluuta asjus. Tuleb sisse naisterahwas ja kaalustab Halleri. Ekraanil suur pea, mahhalatud silmad ja pealkiri:

— „Aga temale on see wastumeelt.“

Naisterahwas näitab parema käe nimetisfõrmega nurka. Sein langeb ja udusel foonil paistawad kaks suudlewat inimest. Kujud kaowad ja sein muutub kindlaks kõigeiks järgnewaks neljaks pildiks. Pealkiri:

— „Ah, ah, kui hea see oli.“

Järgmises pildis istub Haller oma kirjutuskoas. Kuusteistkümminend pangadirektori seisawad seinte ääres, paberid käes. Haller seletab neile Prantsuse keeles, et ta oma nooruse peale mõtleb ja äriasadega tegemist ei taha teha. Direktorid kumardawad ja lähewad kordamööda minema. Kiri ekraanil:

— „Maakera wäljamaapoolne finansilm on jagaduses!..“

KURWAD JOULUD.

— „Hei, mees, mis sa siin keset tänawat norutad?“

— „Ma nutan oma purustatud õnne taga!“

— „Mis õnne?“

— „No kas sa siis haisust ei tunne — mu jõulu napsipudel kukkus puruks!“

— o —

Pealkirjad.

Pealkirjade järgi peab sfenaari autor ise jälginema. Kõige esiti peavad nad ainult liigutusi täiendama, aga mitte sündmusi varjama. Mäletan üht kohta suures pildis, kus kangelane istub ja joob schmpanjeri, aga pealkiri teatab järsku:

„Sel ajal, kui ta aega liiderlikkus elus viidab, sureb ta ema siinsamas Lõuna-Prantsusmaal.“

Õrdlemisi pahem on, kui pealkirjad puhaste tehniliste raskuste tõttu lüüdi valmistamise juu-

res täitja segamini lähevad, mis õige tihti juhtub. Naisterahvas kirjutab, näituseks, kirja, kuna pealkiri seletab, et „auto lendas noolena tornist mööda.“

Mõnikord panewad sarnased ootamatad pealkirjad ka kõige naiivsema pealtvaataja mõtlema. Mul tuleb meele üks pilt, kus kohe peale pildikangelase enesetapmise Itseeni ilmus pealkiri esimesest jaost:

„Sest ajast hakkas Arnold prassima. Ta ümber ilmusid koguni naisterahwad.“

Näitendi pildistamine.

Pildistamise juures on autoril parem isiklikult mitte olla, vaid kedagi tuttavat, kõwa närwidega inimest saata, kes täitsa autori kawatšusi ei tunne. Töö kiirendamise suhtes võetakse kõik stsäänid, kus, näituseks, kangelase kabinetit figuureerib, korraga üles, ilma mingi mureta nende järjestiku üle, mis pahasti autori peale võib mõjuda, kes pildistamise tehnikasse pühendamata.

Kahe-kolme minuti jooksul tutvuneb pildikangelane enda kabinetis võõra naisterahwaga, waevalt jõudes teda uksest saata, tapab oma onu, keda näitejuht jõudnud õigel ajal sisse tõugata, ja, kui wanamehe jäänused hakkawad palitult selga ajama kolm aršinat pahemal pool, kahmab rewolwri ja lasab enese sealsamas maha. Peale selle jõidab kõik trupe teise koha peale, kusagile linnaäärse külasse ja, ilma mingi tähelepanu autori poole pööramata, süweneb oma töösse.

Surnud kangelane tutvuneb järwe ääres noore neiuga, kuhu wiimane kohe peale tutvust sisse kargab, kuna kangelane ei jõua weel halli ülikonda walge peale wahetada. Kuni waele ohwri riided kuivawad, istuwad uppunu ühes mahalastuga juba metsajärel ja awaldawad teineteisele armastust, meetrit neli teineteisest eemal istudes.

Sellesama koha peale ilmub salk teisi inimesi 17. aastajaja riides ja jääwad laagrisse. Pea seltsib nendega ka kangelane, kes niisama

imelikus ülikonnas, ja hakkab tülil norima, mis wõitluslega rapiiridel lõpeb.

— „Minul seda ei ole!“ protesteerib autor.

— „Ja polegi tarwis,“ sünnib ka näitejuht heameelega nõusse, „teil on kõik ajakohane.“

— „Aga miks siis kahewõitlus?“

Siis astub oma kangelase eest teise pildi autor välja:

— „See on minu omašt. Ma ei luba oma asjadesse segada!“

Kangelane lõpetab sel ajal oma kakeluse ja keskaja ülikonda maha wisates, ajab uue sabakuue selga ja püüab puude wahel ühte näitlejanat, näitejuhi waljude juhatusel all.

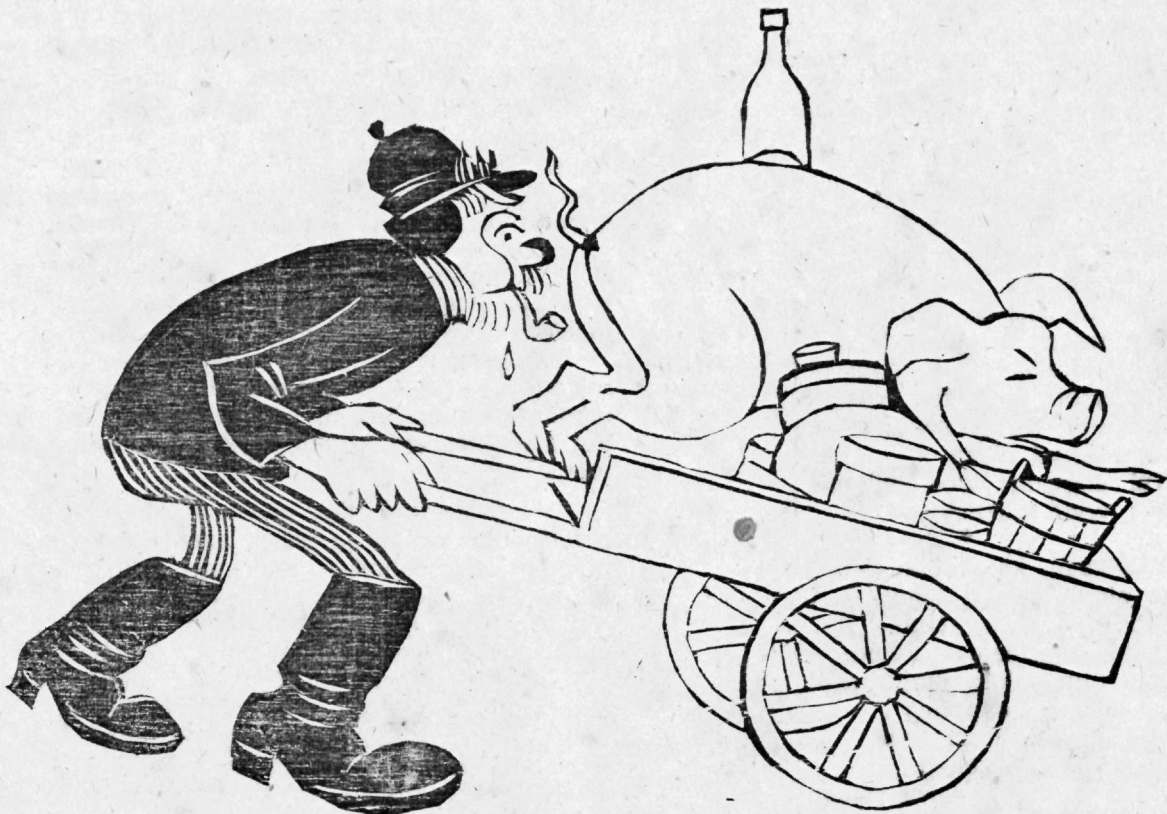
— „Minul seda ei ole,“ teatab pahaselt esimene autor.

— „Minul kah mitte,“ kinnitab teine.

Näitejuht lööb mingisuguse määrinud käfikirja lahti ja pistab näpuga ridadesse:

— „Aga see mis on, olen ma ise seda wälja mõtelnud: armastab teda ja musutab... Olge head, lugege... Kõige lõbusam koht.“

Wahel nelja näitendi lawastuse juures sünnib muidugi segadus ja näitlejad, kes enamasti ilma proowideta mängiwad, roniwad heameelega võõra näitendisse. Draama kangelasele walatakse külma wett kaela ja määratakse marjakeedisega üle, aga lõbusat farsit juuri, kes wilunud püksa naelte wastu kärstama ja woodi alla peitu ronima, sea-

— „Küll on neil ministritel ka nina. Walind omale jõuluroaks õige suure seajõmaka wälja!... Jah, eks suured sead ole ikka heas lugupidamises, see on ju wana asi juba!“

tase revolwer otša ette ja sunnitakse oma laste nimel wanduma.

Autorid istuwad kusagile kõrwa, maharaiitud puu peale, ja nutawad oma eite. Nende peale ei pööra keegi tähelepanu ja ainult masseliste lsteenide ajal pistetakse neile suured kirwed pihku ja aetakse teistega koos mõne maja juurde kokku, kus neli naela bengalpusbrit küla tulekahju ampluus esinewad. Mingsi autori õiguste jalluseadmine on üleüldise segaduse ajal peaaegu wõimata.

Mingsiõiguseid arwanijä teha oma näitendi la-wastuse kohta autorile ette ei panda: see õigus on temale antud ainult teiste näitendite kohta. Sel-lepärast istuwad kinniste seanside ajal kinoauto-rid igasse saali otša laiali ja awaldawad omi waateid piltide üle niisuguse käraga ja nii hele-dates ja wärwilistes wormides, et pilt mittekohta-sel ajal katkestakse, tuli põlema süütatakse ja autorid saalist wälja saadetakse...

—o—

SÜÜTAD KUPLEED.

Kiwilombi Ints.

Kui wahel kõnnid uulitsal
ja on sul teraw silm,
siis su ees igal a'al
on nalja täis maailm.
Kõiksugused seal „tüüpused“
sust mööda lähewad —
nad on küll ise tõsised,
kuid siiski naljakad.
Seal läheb, waat', üks diplomaat,
portfell tal kaenla all.
Ta on nüüd niisuur ninataat —
ä'ä ligi mine tal.

*

Ja waat', üks isand tuleb sealt,
kel köht kui tünder ees.
Kui luts ta sile pealt
ja paks kui rammumees.
Kui künnaks ta, wõi niidaks ta,
kas teeks ta mitme eest.
Ei tööd küll suuda teha ta,
küll sööb ta mitme eest.
Banketil wahel sõdurid
ta lasknud elada.
Tal angeldus toob miljonid —
mis wiga uhkusta.

*

Üks saks, kes tööta elanud
ja ainult sehwti teind,
tööd ial pole näind,
waid angeldamas käind.
Kel onu tähtsa koha peal
ja ta kui „onupoeg“,
siis ajapikendusel seal
kõik olnud sõjaaeg.
Nüüd puid ta metsa raiuma
peab, waene, minema —
ei ole miskit parata,
waid hakka kõndima.

Kui plekitöbi Koplis weel
meil möllas taudina,
surm täie seljas seal
weel sõitis herrana,
siis matuspaigaks surnuæd,
kus saksad puhkasid,
ja uusi naabrid nähes nad
nii hirmsast kokkusid.
Üks wana freilen, süüta weel,
oh, kuidas kokkus ta!
Ta kõrwal punakaartilane! —
Ja kohe lippama!..

—o—

Ettekuulutused uue aasta kohta.

Wana-aasta wiimane öö. — Suur arwete kokkuwõtmise öö...

Aasta balance, ükskõik kas ühe, kahe ehk kolme kordselt, lihtsalt ehk kunstliselt wõetakse kokku.

Kes sel ööl pilku oma arweraamatutesse ei heida, see on hooletu peremees. Argu aga imes-tagu, kui pankrott ootamata tuleb.

Sel ööl wõetakse ka kõik eba-usu, risti-usu, spiritistide ja okkultistide tarkuse salapäralised tu-lewiku ettekuulutamise abinõud tarwitusele ja kat-sutakse eelolewa aasta kohta midagi teada saada.

Nii tegin ka mina ja koguni tagajärgedeta minu katsed ei jäänud; mis ma aga teada sain. sellest tahan lugejatele osa saada lasta. Et minu ettekuulutustes rohkesti tött leidub, seda wõiwad lugejad tulewa aasta lõpul tõendada, kui need ette-kuulutused täide on läinud.

Wabariik jääb madalale weele, sest et riigi-isad arweid kunagi läbi ei waata, et ette ei ka-watse ega rehenda, ei waata kaugemale, waid päewast päewa elawad ja kui weel fäna häda suur ei ole, siis ka homse eest ei muretse.

Toompea peaherrad aina rehkendawad „oma asju“ ja peawad hommikust õhtuni marga-jahti, mõeldes, kus jälle „sehwti“ saaks teha.

Mida raha peale üles ei saa arwata, see pole midagi wäärt. Kui „wäliskurssi“ loota ja „sehwti“ lõhna õhtus tunda on, siis käiwad herrade jalad kui kerdrawarred ja suust keewad sõnad mudinal wälja.

Eesti hertsog, kes minewal suwel wabariigi presidendiks waliti ja selles ametis kaks ja pool nädalat oli, walitakse walitsuse wiigile jäämise pärast jälle tulewal aastal uuesti presidendiks, aga siis paneb ta tingimise ette, et mitte tema Toom-pea lossi ei pea sõitma, mis wäga tülikas ja tüütaw asi on, waid et Tallinnast ministri herrad tema jutres peawad nõu küsimas käima. Sest kodus on hertsogil mitmesugused raamatud; tu-leb keegi minister nõu küsima, siis lööb ta lahti lehekülje „seadusest“ ja annab sealt tarka nõu. Ümber sõites peaks aga ta raamatukogu ühes wedama.

Ministrid on ettepannud tingimistega nõus.

Kilulinna salaurkad.

Henrik Saar'e (Jnts) romaan.

(Järg.)

Herra Wiruwärawa mäelt tuli Habermanni juurde.

„Noh, mis sul on?“ küsis ta.

Habermann pööras Ceetsi poole ja sõnas:

„Nüüd tehke ruttu mu käed lahti ja lähme tagasi.“

Ceets wahtis suuril silmil Habermanni otsa.

„No, mis see tähendab? Kas tahate ära põgeneda.“

„Ise waatas ringi.“

„Ära waata kedagi — ega politsei su wilet ei kuulnud,“ tähendas Habermann. „Aega ei ole raijata.“

„No tehke siis kord juba käed lahti, kui käsitate!“ kurjustas ka Horn Ceetsi peale.

„Ja kes teie siis olete? Mis te segate endid politsei asjade sekka.“

„Olge head, nähke ise — mina olen kriminaal-salapolitseinik Teeps, warjunimega Horn, aga kes teie olete?“

„Mina olen salapolitseinik Albert Ceets.“

„Ah, teie oletegi see loll Ceets, kes aina tühja tuult tallab. Ha! Rõõmustab wäga tuttawaks saada... Ja keda te siis nüüd oma teada weate?“

„Kurjategijat Habermanni.“

„Ha-ha-ha!“ naeris Teeps-Horn ja pööras Habermanni poole. „Ja sina lased enesega nii mängida!“

„Teen lapsukesele lõbu! Ja tal oli juba tõsi taga.“

„Aga kes siis teie olete?“ pööras peaaegu nutusel häälel Ceets Habermanni poole.

„Sedasama masti mees, mis minagi,“ watas Teeps-Horn. „Ja nüüd tehke ta käed lahti.“

Ceetsil ei jäänud muud üle, kui sõna kuulata. Ceetsi nimi oli nuuskurite hulgas kuulus. Ja nüüd seisis see Teeps Ceetsi ees.

Misugune wahje nende kahe wahel. Teeps oli juba oma tööga kuulsaks saanud ja seal juures ise oskanud isiklikult warju jääda, nii et isegi paljud tema ametwehmnad, nende hulgas ka Ceets, teda ei tunnudki, kuna Ceetsi igauks tundis, uulitpoisidki „hüda Sherlockiks“ hüüdsid, aga teenuseid ei olnud tal mingisuguseid.

Kui Habermanni käed lahti, tahtis Ceets lahkuda.

„Ei. Teie tulete kaasa,“ sõnas Teeps-Horn. Ceets waikis ja tuli ühes.

„Lähme rutem!“ kiirustas Habermann. „Artur ootab juba wäga.“

Kõik kiirendasid samme ja tõttasid „Kolmekorsna wöörastemaja“ poole.

Kui nad kohale jõudsid oli Artur juba ootamisest wihane.

„Kus nii kaua?“ pahandas ta. „Selle aja sees wõis ta juba kas wõi läbi seina ära minna.“

„Pole wiga,“ rahustas Teeps-Horn. „Siis kons-tateerime augu sündimist seina sisse.“

„Emb kumb, kas on ta alumises ruumes wõi

ülal numbrates,“ seletas Artur. „Mina seisn siin trepi jalal ja ennast wäljapugejana ei ole ta mulle weel kusagilt näidanud.“

„Mis siis muud kui otsima,“ oli Habermann walmis. „Ceets jääb siia wahti, see on kõige tähtsam ja kardetawam ülesanne.“

Wiimast ütles ta nii pilkawa tooniga, et Ceets aru sai, et tema saamatust alla kriipsutatakse. Kuid Ceets neelas selle pipralause kibedusest silmapilgutamata alla.

„Ei,“ waidles Teeps-Horn. „Jäe parem ise. Meie ei tohi teise teele tõkkeid teha — andkem talle wõimalust ennast näidata.“

„Ei, mina küll ei jäe,“ sõnas Habermann. „Wast tuleb jälle mõni Ceets mind siia kimbutama.“

„Siis jäen ma ise,“ otsustas Teeps-Horn. „Ei ole aega waielda.“

Nuuskurid läksid läbi waatama ruume ja Teeps-Horn jäi trepi jala juurde wahti pidama.

Alumistes ruumides Lindset ei nähtud, ka kontoris ei olnud ta käinud. Keegi ütles weidi aja eest olemat kuulnud samme, mis treppi mööda üles läksid.

Mindi ülemisele korrale. Elektritule walgel waadati läbi pime korridor — ei mingisugust jälge. Ka numbrates ei leitud.

Täis pettumust pöörasid nuuskurid juba murekule kui trepi algu juures. Ceets ukse peale näitas, mis just trepi wastu.

Üle Habermanni näo lendas tuhm wari, et tema selle peaaegu tähelepanemata oleks jätnud. Ceets tõmbas ukse lahti ja ühine — aa! — tuli kõigi suust.

See oli wäljakäigukoht, mille tagaseinas suur auk. Sellest august läbi pugedes wõis pääseda pöönigule. Kuid sealsamas oli ka auk katuse sees, mille kaudu wõis kaduda „Kalewi“ aeda.

Igaks juhtumiseks otsiti küll pöönig, läbi, kuid keda ei leitud, oli Lindse.

Pettumuse tundega lahkusid nuuskurid „Kolmekorsna wöörastemajast.“

„Sel mehel peab selle wöörastemaja omanikuga midagi ühist olema,“ arwas Ceets. Horn naeratas.

„Armas ametiwend, ja ei tee õigeid järeldusi. Just wööras on ta omanikule. Tal ei ole siin ühtegi kaastegelast, teda ei tuntagi siin.“

„Aga kuidas ta siit lipata teadis.“

„Wõib olla leidis selle pääsetee kogemata — on ju wahel õnn — wõib olla on wahel mõne liblikaga ennem siin käinud, noh ja juhtumisi ka selles ruumis.“

„Ja siia lippas ta kawatsemata,“ ütles weel Habermann juurde. „Seda nägin ma weel sellest, et ta warawat ei tunnud ja ülewalt kiiruga silti luges. Wõib olla, oleks mõni muu hoow olnud, oleks ikkagi sisse jooksnud, aga et wöörastemaja, siis lootis selle korridoride labirindi peale.“

(Järgneb.)

Et Jõuluwana Riigikogu saadikuks waliti, siis jättis ta omad ilusad lubadused kingituste suhtes rahulise südamega kõrwale, nagu üks puhastwerd rahwasaadik kunagi. Et aga ka neile, kes miljonid kokku riisuda ei ole mõistriud, wäikest demo-

kraatlist jõulurõõmu valmistada, määrati ülemalt poolt jõulurõõmu valmistajaks Jõulueit. Kuid ka Jõulueit toob wist wähe rõõmu — ta on küll kingitustega liiga ette wäatlik, kuid tal oleks ta h a w a a t u s t rohkem waja.

Keegi linnanõunik kogub hoolega aksionäär-
risid, et Rääma rabasse, kus head sinist sawi
rohkesti saada on, süljepoti wabrikut asutada.
Linnawalitsus toetab omalt poolt eitewõtet, kui
algawat rahwamajandust ja annetab nupukale lin-
nanõunikule laadaplatsi äärest prii maatüki.

Riigikontroll leiab ime-masina, mis on wäga
kawalasti kokku seatud riistapuu: ametnik wõtab
koormatäie sõduri saapaid ja kasukaid ning laseb
kolusse, keerab kord wändast ringi — ja masinast
lendawad sajalised, jah, isegi terwed majad ja
automobiliid wälja, siis paisatakse ametnik kolusse,
keeratakse kord — ja masinast tuleb wang wälja.